

Українська мова 10 клас

Теми для самостійного опрацювання:

1. Вступ	Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси.
2. Поняття норми в сучасній українській літературній мові. Лексична норма	Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст; залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення. Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів. Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невластивому їм значенні. Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів. Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення. Утвердження лексичної норми в словниках української мови (повторення й узагальнення).
3. Практична риторика Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна.	Роль риторики в сучасному світі. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації (мовець (адресат), слухач (аудиторія), предмет мовлення, умови успішного спілкування. Особистість мовця (чарівність, артистизм, упевненість у собі, щирість, обізнаність, об'єктивність, доброзичливість). Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця. Аудиторія (слухач, слухачі). Види слухання. Цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту. Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту виступу. Естетика тексту. Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комунікативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія. Суперечка як вид комунікації. Різновиди суперечки. Правила ведення суперечки. Аргументи й докази. Полемічні прийоми. Мистецтво відповідати на запитання.
4. Орфоепічна норма	Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник. Поняття милозвучності. Чергування у//в, і//й як засіб милозвучності. Основні правила вимови голосних звуків. Основні правила вимови приголосних звуків. Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний наголос. Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізняльний наголос. Форморозрізняльний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів.
5. Орфографічна норма	Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії. Ненаголошені е, и в корені слова. Апостроф. Позначення м'якості приголосних. Чергування голосних. Чергування приголосних в українській мові. Зміни

	<p>приголосних при збігові їх у процесі словотворення. Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Уживання великої літери. Правила перенесення слів із рядка в рядок. Написання складних слів разом, окремо, з дефісом. Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки». Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв. Розрізнення прислівників і співзвучних сполук (<i>збоку – з боку, зрештою – з рештою, всередині – в середині</i> тощо). Правила написання їх. Написання не, ні з різними частинами мови. Правила графічних скорочень слів.</p>
<p>6. Морфологічна норма</p>	<p>Морфологічна помилка.</p> <p>Іменник.</p> <p>Рід іменників (складні випадки узгодження роду іменників типу <i>кір, дріб, біль, нежить, пил, степ, ступінь, путь</i> та ін. з іншими частинами мови).</p> <p>Паралельні родові форми іменника (<i>зал – зала, птах – птаха, плацкарт – плацкарта</i> тощо).</p> <p>Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю (<i>поет – поетеса, поетка; директор – директорка, робітник – робітниця</i> та ін.).</p> <p>Іменники спільного і подвійного роду. Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила вживання їх.</p> <p>Іменники, що мають лише форму однини або множини.</p> <p>Складні випадки відмінювання іменників.</p> <p>Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку.</p> <p>Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку. Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням (<i>терміна – терміну, феномена – феномену</i>). Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (-ові, -еві (-єві) , -у (-ю)); іменників знахідного відмінка (назв побутових предметів (<i>узяв олівець – узяв олівця, написав лист – написав листа</i>); іменників місцевого відмінка однини (<i>на коні – на коневі, в ліжку – на ліжкові, в гаї – в гаю, на торзі – на торгу</i>); іменників місцевого відмінка множини (<i>кістками – костями, крильми – крилами, чобітьми – чоботями</i> тощо).</p> <p>Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку.</p> <p>Словозміна іменників IV відміни.</p> <p>Особливості кличного відмінка.</p> <p>Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.</p>

Українська мова 11 клас

Теми для самостійного опрацювання:

1. Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості	Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість.
2. Практична риторика	Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні. Риторичні фігури (антитеза, градація, повторення, риторичне запитання, звернення, порівняння). Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення). Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування). Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика). Етикетні жанри (привітання, вибачення).
3. Морфологічна норма	Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки, використання прислівників <i>дуже, вельми, занадто, мало, вкрай, зовсім, особливо, трохи, децю, злегка</i> та ін., вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки (<i>величезний, манюсінський, тонкуватий, завеликий, старенький, предобрій</i>). Прислівник. Ступені порівняння. Прикметники, що перейшли в іменники. Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника. Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів <i>дати, їсти, відповісти, бути</i> та ін. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини (<i>ходімо – ходім, візьміте – візьміть, визначте – визначіть, підтвердьте – підтвердіть</i>). Активні й пасивні дієприкметники.
4. Синтаксична норма	Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження (<i>УПА засвідчила; до міста Старий Самбір; у місті Чернівці</i>). Складні випадки і варіанти синтаксичного керування (<i>відгук про роботу, радіти з перемоги і радіти перемозі; потреба в підручниках; не вживати заходів; не викликає довіри; враження від фільму; командувач військ; багатий на копалини і багатий копалинами; близько десятої години; переміг завдяки вам; посіяла біля хати, за нашими розрахунками</i>). Уживання прийменників <i>в і на</i> з географічними назвами і просторовими іменниками (<i>відбувається в Україні, побувати в Німеччині; поглянути на Вкраїну; жити на Черкащині; піднятися на Єверест</i>). Словосполучення з прийменником <i>по</i> (<i>піти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо</i>). Словосполучення з прийменниками <i>в(у), при, за, із-за</i> (<i>посіяти у дощ; працювати в бібліотеці; росте при дорозі; за часів Мазепи; за активної підтримки</i>). Вживання похідних сполучників.

	<p>Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка (<i>Він був активним учасником тих подій. Мій однокласник – директор школи. Перегляд вистави становить частину нашого плану на вихідний. Висіло багато картин; більшість громадян учора підтримали; більшість депутатів проголосувало; батько з сином відвідали; виставка-продаж вразила</i>).</p> <p>Пасивні конструкції з дієсловами на –ся.</p> <p>Синтаксичні конструкції з формою на -но, -то.</p> <p>Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення.</p> <p>Прості ускладнені речення.</p> <p>Правила побудови складних речень.</p> <p>Логічні помилки в складних реченнях.</p>
5. Пунктуаційна норма	<p>Пунктуаційна помилка.</p> <p>Тире між підметом і присудком у простому реченні.</p> <p>Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених</p> <ul style="list-style-type: none"> - звертаннями; - однорідними членами речення; - відокремленими означеннями, прикладками, обставинами; - вставними словами і реченнями. <p>Кома в складному реченні.</p> <p>Крапка з комою у складному реченні.</p> <p>Двокрапка у складному реченні.</p> <p>Тире у складному реченні.</p> <p>Розділові знаки при прямій мові.</p>
6. Стилiстична норма	<p>Стилiстична помилка.</p> <p>Стилiстичне використання багатозначних слiв i омонiмiв, синонiмiв, антонiмiв i паронiмiв.</p> <p>Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження.</p> <p>Стилiстичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика.</p> <p>Оцiнна лексика.</p> <p>Стилiстична роль неологiзмiв i застарiлої лексики.</p> <p>Стилiстичне забарвлення фразеологiзмiв.</p> <p>Виразальнi можливостi фразеологiзмiв.</p> <p>Стилiстичнi особливостi засобiв словотвору.</p> <p>Стилiстичнi особливостi частин мови.</p> <p>Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у рiзних стилях.</p>